

Predaja maturálnih vrpai u Krleži

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

3. stranica

„MOJ ZAVIČAJ” – od Gradišća do Bačke
4. i 5. stranica

„Za baranjske Hrvate”

7. stranica

„Lepi glas se čuje”

14. stranica

Ispočetka

Svijet je odjenuo svečano ruho. Ogrnuo se u ugodne pjesme. Iz ormara je raspakirao blagdanske relikvije. Izložio je šarene, sjajne, ljupke rukotvorine. Pustio je da se hladnim zrakom širi topli miris kuhanog vina i pečene hrane poručujući nam da je zajedno dijelimo.

Zanimljivo je kako se na mađarskom „godišnji odmor“ kaže „szabadság“, što u izravnom prijevodu znači ‘sloboda’. I zaista, ispraćaj godine ponajbolje simbolizira riječ „sloboda“. Sloboda, lišena cjelogodišnjih obaveza, dopušta nam da osjetimo ljepotu svijeta koji nas okružuje i u njemu uživamo. Tad nam mislima ne vrludaju pitanja tipa jesmo li odgovorili na sve e-poruke, ispunili izvješća i obračune. U glavi nam se tad eventualno pojave upitnici u vezi s tim je li dosta makovnjače i trebamo li ispeći još jedne medenjake nakon što smo se vratili s klizališta. To su ta neka slatka pitanja koja se ne odnose na obveze i ne stvaraju stres.

Blagdane smo proveli u krugu obitelji. Napunili smo želudce orahnjačama, pečenjima, sarmama. Okruženi adventskim ukrasima i lampicama, udaljili smo se od obveza. A nakon tog minijaturnog „zimskog sna“ spremni smo na svijet gledati pozitivnije. Jer puno toga ovisi o našoj perspektivi i raspoloženju. Jesmo li u stanju smijati se i nedaćama, pogledati ih iz veće daljine, kad nam se čine sitnije, a mi tad „od muhe ne pravimo slona“, nego upravo obrnuto.

Počela je nova godina. Idemo ispočetka. Sve što nismo uspjeli prošle godine pokušat ćemo ove godine ostvariti. Otrresti prašinu s ramena, ustati i krenuti ka zacrtanom cilju. Odmornima i „napunjenih baterija“, i zapetljani predstojeći zadatci čine nam se jednostavno ostvarivima.

Kršul

GLASNIKOV TJEDAN

„Donesena je Odluka o izmjenama Odluke o osnivanju i imenovanju članova Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske.“

Na zatvorenome dijelu 127. sjednice Vlade Republike Hrvatske, održane 13. studenog 2025., na prijedlog Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske imenovani su članovi četvrtog saziva Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Vlada je osnovala i prvi saziv Savjeta mladih Hrvata izvan Republike Hrvatske – koji je savjetodavno tijelo čija je zadaća jačanje hrvatskog identiteta među mladim generacijama Hrvata izvan Hrvatske, poticanje povezivanja i suradnje unutar hrvatskih zajednica diljem svijeta, promoviranje kulturnih, obrazovnih i poslovnih mogućnosti te osnaživanje povratka i useljavanja u Hrvatsku.

Donesena je Odluka o izmjenama Odluke o osnivanju i imenovanju članova Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Spomenutim izmjenama dodaju se novi članovi Savjeta: predstavnici Hrvata iz Bosne i Hercegovine te predstavnici hrvatskih nacionalnih manjina i hrvatskog iseljenništva.

Članove koji nisu članovi po položaju imenuje Vlada Republike Hrvatske na temelju prijedloga hrvatskih zajednica iz država iz kojih dolaze: predstavnici Hrvata iz Bosne i Hercegovine, predstavnici hrvatskih nacionalnih manjina i hrvatskog iseljenništva.

Kao predstavnici hrvatske nacionalne manjine iz Mađarske imenovani su Ivan Gudan i dr. sc. Andrija Handler. Ivan Gudan član je Savjeta u trećem mandatu, a dr. sc. Andrija Handler u drugom. Obojicu je kandidirala Hrvatska državna samouprava. Nemamo saznanja o imenima drugih kandidata i o tome jesu li i neke druge udruge i organizacije Hrvata u Mađarskoj predložile svoje kandidate. Ovo su imena članova Savjeta koji su predstavnici hrvatske nacionalne manjine: Petar Dujić, Renata Kuruc, Marin Piuković, Josef Buranits, Gabriela Novak-Karall, Ivan Gudan, dr. sc. Andrija Handler, Koraljka Čeh, Đanino Kutnjak, Domagoj Stefan, Adrijan Vuksonović, Jan Kopřiva, Antonella D'Antuono,

Mario Brkić, Petar Hategan, Josip Tunić i Radoslav Janković.

Imenovani su i članovi Savjeta mladih Hrvata izvan Republike Hrvatske. Savjet mladih čine predstavnici mladih generacija Hrvata izvan Republike Hrvatske od 18 do 30 godina te predstavnici državnih tijela i organizacija te udruga. Zajednice Hrvata izvan Republike Hrvatske svoje predstavnike u Savjet mladih predlažu iz redova najistaknutijih i najbrojnijih udruga, organizacija, institucija ili drugih oblika organiziranja. Članove Savjeta mladih, predstavnike Hrvata izvan Republike Hrvatske, imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog hrvatskih zajednica iz država iz kojih dolaze kao predstavnici Hrvata iz Bosne i Hercegovine, predstavnici hrvatskih nacionalnih manjina i hrvatskog iseljenništva. Kao predstavnice hrvatske nacionalne manjine iz Mađarske imenovane su Karmela Payrits i Maja Škrilin. Maju Škrilin predložila je Hrvatska državna samouprava, a Karmelu Payrits udruga Koljnosko kulturno društvo. Nemamo saznanja o imenima drugih kandidata i o tome jesu li neke druge udruge i organizacije Hrvata u Mađarskoj predložile svoje kandidate.

Članovima Savjeta mladih kao predstavnici hrvatske nacionalne manjine imenovani su Lucija Horvacki, Petar Huska, Darko Peka, Alexander Robert Wukovits, Dorothea Viktoria Zvonarich, Karmela Payrits, Maja Škrilin, Nika Brdar, Eva Šandor, Josipa Šabić, Kristina Janović, Vojtěch Radkovič, Giulia Sammartino, Tomislav Dokić, Ivana-Marika Mihailă, Marko Vidaček i Kristián Maschkan. Savjet broji ukupno 38 predstavnika državnih tijela, organizacija i udruga, uz njih predstavnike hrvatske nacionalne manjine: tri člana iz Srbije, po dva iz Austrije, Mađarske i Slovenije, po jedan iz Bugarske, Crne Gore, Češke, Italije, Kosova, Rumunjske, Sjeverne Makedonije i Slovačke (ukupno 17 članova), predstavnike hrvatskog iseljenništva (35 članova) i predstavnike Hrvata iz Bosne i Hercegovine (13 članova). Imenovani su na mandat od četiri godine.

Branka Pavić Blažetin

Predaja maturalnih vrpca u Krleži

U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu „Miroslav Krleža” 28. studenoga upriličena je svečanost predaje maturalnih vrpca. Riječ je o školskoj priredbi na kojoj učenici 11. razreda predaju, simbolično i svečano, maturalnu vrpcu svojim prijateljima, učenicima 12. razreda. Opominju ih pritom da se polako, ali sigurno približavaju maturalnim ispitima i oproštaju od školskih klupa.

Učenici 11. razreda priredili su svečani program te su tijekom ceremonije prišli vrpce na revere starijih kolega iz 12. razreda, koji su pak oduševili prisutne izvedbom maturalnog plesa. Svojim su nastupom pokazali kako se polako uključuju u svijet odraslih iako su, za nas koji ih pratimo godinama, još uvijek i zauvijek „naša djeca”.

U svojem svečanom govoru ravnateljica Janja Živković Mandić naglasila je: „Voljela bih da na svoju vrpcu ne gledate samo kao na ukras nego i kao na neku vrstu unutarnjeg kompasa. Kad god je pogledate, neka vas podsjeti na tri stvari:

1. kamo pripadate (zajednici čija vam kultura i tradicija obogaćuju život)
2. odakle ste krenuli (iz škole u kojoj su vam posvećivali pažnju, pružali podršku i gdje ste mogli otkriti sami sebe)
3. što ste sposobni (jer sve što ste do sada postigli dokazuje da u svemu što započnete možete uspješno ustrajati).

Dvadeset i dvoje maturanata sad očekuju posljednji mjeseci školovanja, a mnogi od njih, ako računamo i godine provedene u vrtiću, u ustanovi su proveli gotovo 16 godina.

Duga povijest naše škole, njezine tradicije i svakodnevni život oblikovali su oko vas jednu zajednicu koja istodobno čuva hrvatsku manjinsku kulturu i koja je otvorena prema svijetu. Jezik koji učite i govorite, pjesme i proslave u kojima sudjelujete nisu samo školski predmeti ili programi – to su veze koje vas spajaju s onima koji ovo nasljeđe čuvaju već stoljećima, i to izvan matične domovine.

Vi ste nositelji tog kontinuiteta i to je golema vrijednost. Unutar zidova naše škole niste dobili samo znanje nego i korijene. Hrvatski manjinski identitet nije samo slavljenje tradicije nego živa baština. Naš jezik, naše pjesme, naši običaji poručuju: bogati smo jer u nama djeluje snaga više kultura.”

Među ostalima svečanosti nazočili su brojni uzvanici: ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Zdeslav Milas, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik HDS-a Ivan Gudan. Ravnatelj HMI-ja Zdeslav Milas uručio je ovom prigodom dar maturantima – knjigu „Hrvatska u 30 priča” autora Bože Skoke i Zvonimira Frke-Petešića.

Branka Pavić Blažetin

Ovogodišnji su maturanti **Lotti Andalits, Szányá Bálint, Erika Berisa, Blanka Vanda Bosnyák, Deján Csatity, Danicza Darazsacz, Gréta Dudás, Ruta Erić, Tas Kecskeméthy, Rozália Mária Kovács, Petra Matosics, Bálint Proszenyák, Dorina Puskás, József Máté Somkövi, Emília Sörös, Dario Špoljarić, Goran Szeremlei, Milán Szvatek, Glória Anna Tomasev, Aliz Tóth-Bobány i Aleksandar Dimitrijević.** Njihova je razrednica **Rita Ronta.**

„MOJ ZAVIČAJ” – od Gradišća do Bačke

Državno izlaganje projektnih tema u Santovu

U organizaciji Hrvatske državne samouprave 12. studenoga 2025. već je tradicionalno u Hrvatskoj osnovnoj školi u Santovu održano Državno izlaganje projektnih tema. Jedna od najljepših i najzanimljivijih državnih priredaba, koja se organizira u okviru Croatiade, svake godine predstavlja kulturno i jezično bogatstvo hrvatskih subetničkih skupina u Mađarskoj, a okuplja dvojezične škole i škole s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika.

U ime domaćina nazočne sudionike i uzvanike srdačno je pozdravila ravnateljica škole Marija Žužić Kovač, a u ime organizatora predsjednik HDS-a Ivan Gudan. Svojom nazočnošću priredbu su uveličali generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat, predsjednik SHM-a Joso Ostrogonač, santovački načelnik Gabor Varga te više voditelja hrvatskih ustanova.

Santovo

Na poziv organizatora odazvalo se devet škola iz šest županija, ukupno 70-ak sudionika od Gradišća do Bačke. Ove godine izlaganja su održana na temu „Moj zavičaj”, a uz zanimljive prezentacije, projekcije i snimke upoznali smo i narodnu nošnju, pjesme i plesove, pa i zavičajne govore subetničkih hrvatskih skupina u Mađarskoj. Već po tradiciji bilo je i domaćih kolača, suvenira... Voditeljica programa bila je referentica iz Ureda HDS-a Eva Molnar Muić, koja je ukratko najavila svaku školsku skupinu.

Sambotel

Već po tradiciji glavni dio programa otvorili su domaćini, učenici Hrvatskog vrtića, osnovne škole i ueničkog doma Santovo s izlaganjem „Moj zavičaj: Santovo”. Oni su nas proveli kroz bogatstvo prirode, tradicije i kulture svojeg zavičaja, sela Santova, koje s pono-

Serdahel

som čuvaju u svojim srcima uz pjesme, plesove, običaje i narodnu nošnju santovačkih Hrvata. U projektu su sudjelovali Zselyke Faragó, Lana Valkai, Eszter Proszenyák, Sára Schumacher, Zalán Tóth, Renata Guti, Karmen Korina Korsós i Lili Luca Varga. Učenike je pripremila nastavnica Mirjana Šibalin.

Pečuh

Uslijedilo je izlaganje učenika 6. a razreda Hrvatske škole Miroslava Krležu pod naslovom „Moj zavičaj – grad Pečuh”. Učenici su nam predstavili svoj zavičaj bogatom i zanimljivom prezentacijom koja je opisala geografski položaj grada, njegovu povijest i turske spomenike te poznate osobe iz kulturnog, političkog i sportskog života. Upoznali smo i znamenitosti Pečuha s posebnim naglaskom na Zsolnayjevu četvrt te Hrvate u Pečuhu i njihove institucije: školu, kazalište i klub Augusta Šenoe. U projektu su sudjelovali Janka Kiss, Zita Szalai, Ivan Takács, Igor Taragya, Örs Schillinger i Hasan Sabanović. Učenike je pripremila Marietta Vereš.

Učenici Hrvatskog vrtića, osnovne škole i gimnazije Mate Meršića Miloradića iz Sambotela predstavili su se projektom „Szombathely – srce rimske prošlosti i duša današnjeg svijeta”. Sambotel je najstariji grad u Mađarskoj, dok je njihova škola najmlađa hrvatska škola. Grad ima bogatu povijest: u njemu su i danas sačuvani Izidin

Petrovo Selo

hram i brojne rimske iskopine, a rodni je kraj svetog Martina i svetog Kvirina. U projektu su sudjelovali Justin Kecskés, Jenő Botond Kovács, Áron Hérics, Gábor Jácint Istvánfi, Rafael József Bleier, Viktor Lógó, Simon Boglar. Učenike je pripremila Maja Firić.

Koljnof

Učenici Hrvatsko-mađarske dvojezične narodnosne osnovne škole Petrovo Selo uz kratke priče, pjesme, slike i glazbu dočarali su ljepote svojega kraja, a na svojem gradišćanskom govoru predstavili tradicije i običaje svojeg zavičaja. Sudjelovali su učenici 5. razreda (Anna Bögöti, Emma Takács, Filip Temmel, Lilla Paukovits, Szofi Völgyi), 7. razreda (Sebestyén Bődör) i učenice iz 8. razreda (Zsófia Kelemen, Antónia Kohuth). Pripremila ih je Ana Škrapić Timar.

U izlaganju učenika Osnovne škole i čuvarnice Mihovila Nakovića pod naslovom „Ples u Koljnofu uz tambure” doznali smo kako tambura u Koljnofu ima dugu i bogatu tradiciju, baš kao i folklor, koji je važan dio života i identiteta tamošnjih Hrvata. Predstavili su svoj rodni zavičaj – Koljnof – uz ples, glazbu i tambure na svojem

Mohač

gradišćanskom govoru. Učenike su pripremile Andrea Völgyi Egresits i Fanni Sarkózi.

Učenici osmog razreda Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski” predstavili su svoju školu koja je u samom srcu Pomurja, u Serdahelu. Školu pohađaju 174 učenika iz četiri pomurska naselja. Iznimno se ponose svojom školom i svojim selom, u kojem žive Hrvati koji govore kajkavsko narječje i s ponosom čuvaju svoj identitet te stare običaje svojih predaka. U svojem izlaganju približili su nam sve ljepote svojega kraja – prirodne znamenitosti, građevine, legende i bogatu ostavštinu svojih pradjedova i prabaka. Učenike je pripremila nastavnica Katica Lukač Brodač.

Lukovišće

„Ej Lukovišće, drago selo moje” bilo je izlaganje učenika Osnovne škole Lukovišće, škole koja okuplja djecu iz Lukovišća i okolnih naselja. Predstavili su svoj širi zavičaj, Podravinu, te svoje malo, ali kulturno bogato selo Lukovišće, smješteno uz rijeku Dravu. U izlaganju su sudjelovali učenici šestog, sedmog i osmog razreda, a pripremila ih je Biserka Brantner Kolarić.

Učenici osmog razreda Bajske vančaške osnovne škole uz projekciju fotografija predstavili su se projektom „Moj zavičaj”, a pripremila ih je mentorica Judita Poljak.

Dvojezično izlaganje učenika sedmog razreda Područne osnovne škole „Széchenyi” iz Mohača upoznalo nas je s pokladama i šokačkim običajima od pokladnog četvrtka do Uskrsa. Učenici su nam svojim projektom dočarali veselje i bogatstvo tradicije koja se u njihovu kraju s ljubavlju prenosi s koljena na koljeno. Učenike je pripremila Adrienn Emmert.

Baja

Zanimljive prezentacije na vrlo poticajnu i lijepu temu zavičaja zaslužuju svaku pohvalu, kako učenici tako i mentori koji su ih pripremili.

Nakon završetka izlaganja zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac-Marković zahvalila je svim sudionicima na odazivu, posebno na zalaganju i lijepim izlaganjima, a predsjednik Ivan Guban uručio je svim školama spomenice. Mentorima i učenicima uručio je pak skromne darove.

S. B.

„Večer Pjesmarica 2025.”

U spomen na Stipana Pančića u Hrvatskoj školi u Santovu

U organizaciji Samouprave sela Santova i Državne udruge šokačkih Hrvata te u suradnji s Hrvatskom školom u Santovu kao partnerskom ustanovom u ponedjeljak 24. studenoga 2025. u auli škole priređena je spomen-večer posvećena glazbeniku i glazbenom pedagogu Stipanu Pančiću (1959. – 2006.) pod nazivom „Večer Pjesmarica”.

Nakon uvodnih riječi načelnika Gabora Varge večer je otvorio školski tamburaški orkestar pod vodstvom Attila Csurajja uz bunjevačke i šokačke melodije.

Uz moderatora Gabora Vargu, bivšeg profesora u budimpeštanskoj Hrvatsko-srpskoj gimnaziji, Stipana Pančića u okviru razgovora i prizivanja uspomena prisjetili su se njegovi bivši učenici i članovi gimnazijskog orkestra Zoltan Horvat, Stipan Kovačev i Ladislav Gilice, santovački kolega harmonikaš Živko Štimac i član pjevačkog zbora Stipan Balatinac.

Okupili su se učenici i brojni mještani

Autor je pet udžbenika za glazbeni odgoj pod naslovom „Pjesmarica” te urednik novoga, kantorskog izdanja molitvenika i pjesmarice „Duhovna radost” Antona Prizlingera u izdanju Croatice.

Gosti, bivši učenici i kolege Stipana Pančića

Školski pjevački zbor

Stipan Pančić rođen je 16. ožujka 1959. godine u Baji. Nakon Hrvatske osnovne škole, koju je pohađao u Santovu, bio je učenik Hrvatsko-srpske gimnazije u Budimpešti, gdje je 1977. godine i maturirao. Školovanje je nastavio na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, gdje je stekao diplomu srednjoškolskog profesora 1983. godine. Od 1982. godine radio je kao profesor glazbenog odgoja, a bio je i voditelj školskog pjevačkog zbora te školskog orkestra u našoj gimnaziji na Trgu ruža, a u osamostaljenoj Hrvatskoj u osnovnoj školi i gimnaziji.

Osim na stručnome iskazao se i na društvenome polju. Bio je zastupnik Hrvatske samouprave X. okruga i Hrvatske samouprave Budimpešte. Preminuo je iznenada i tragično 21. studenoga 2006. u 47. godini u Budimpešti.

Članovi školskog tamburaškog orkestra

Vokali školskog tamburaškog orkestra

Prisjećanje je završilo nastupom školskog pjevačkog zbora pod vodstvom učitelja Zorana Barića uz izvorne santovačke šokačke pjesme.

Kako je na kraju najavljeno, u studenom 2026. godine obilježiti će se 20. obljetnica smrti Stipana Pančića velikom glazbenom priredbom pod nazivom „Pjesmarica fest”, koja se priređuje od 2018. godine.

S. B.

ŽUPANIJSKI HRVATSKI DAN

Hrvatska samouprava Baranjske županije svoju zakonom propisanu godišnju javnu tribinu održala je u sklopu Županijskog hrvatskog dana 7. studenoga 2025. Za mjesto održavanja tribine izabrana je aula Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža”.

Županijski hrvatski dan počeo je prigodnim kulturnim programom u izvedbi učenika 10. razreda Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže. Prije početka programa predsjednica Hrvatske samouprave Baranjske županije Brigita Šandor Štivić među nazočnima je posebno pozdravila generalnog konzula Dragu Horvata, predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivana Gugana te predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Josu Ostrogonca.

U sklopu javne tribine, kojoj su nazočili svi zastupnici sedmočlanog tijela Hrvatske samouprave Baranjske županije, predsjednica je izvijestila o financijskom poslovanju te o potporama koje su tijekom godine dodijeljene hrvatskim samoupravama, ustanovama i udrugama u županiji. Izvijestila je i o vlastitim programima samouprave kojima je cilj očuvanje hrvatskog identiteta, kulture i jezika u Baranji i šire. „Naš je cilj podupirati svaku inicijativu koja pridonosi razvoju i jačanju hrvatske zajednice, suradnji među ustanovama, kulturnim društvima i školama te stvarati mogućnosti za očuvanje naše baštine i tradicije”, istaknula je Štivić.

Tijekom 2025. godine Hrvatska samouprava Baranjske županije donijela je niz odluka kojima je pružena financijska potpora brojnim institucijama, udrugama i projektima. Među većim su stavkama sufinanciranje hodočašća u Međugorje (900 000 Ft), organizacija II. Druženja baranjskih Hrvata (738 300 Ft), izlet na Pag (1 500 000 Ft) te potpora troškovima Državnog hodočašća Hrvata u Mađarskoj u Koljnof (550 000 Ft). Na sjednici samouprave održanoj 10. rujna 2025. donesena je odluka o izmjeni proračuna Hrvatske samouprave Baranjske županije za 2025. godinu s ukupnim prihodima i rashodima u iznosu od 16 034 068 forinti.

Samouprava je i ove godine sklopila ugovor s Hrvatskom državnom samoupravom, čime je osigurana dodatna potpora u iznosu od 1 000 000 forinti. U cilju ostvarenja te potpore potpisan je ugovor s 13 hrvatskih samouprava u Baranjskoj županiji koje su uplatile svoj dio sredstava kako bi se ostvarila gore spomenuta potpora. Nju Hrvatska državna samouprava dodjeljuje po principu 1 + 1.

Napomenimo da su na izborima 2024. godine u Baranjskoj županiji utemeljene 34 hrvatske mjesne narodnosne samouprave koje

Nagrađeni u društvu zastupnika HSBŽ-a i predsjednika HDS-a

dan danas aktivno djeluju. Hrvatska samouprava Baranjske županije utemeljena je listom Saveza Hrvata u Mađarskoj – jedinom listom na izborima – koja je dobila 2242 glasa. U županijskom hrvatskom biračkom popisu bilo je upisano 3275 birača. Prvih sedam imena s liste postali su zastupnici Hrvatske samouprave Baranjske županije.

Nakon službenog dijela uručene su godišnje nagrade „Za baranjske Hrvate” – priznanje pojedincima i organizacijama za njihov doprinos očuvanju hrvatskog identiteta i kulture. Ovogodišnji su dobitnici Stipan Filaković i KUD „Tanac”.

Stipan Filaković svojim višedesetljetnim predanim radom dao je izniman doprinos očuvanju duhovne i materijalne baštine Hrvata u Mađarskoj. Svojim neumornim zalaganjem na području kulture, tradicije i narodnih

običaja Stipan Filaković postao je primjer istinskog čuvara hrvatske narodne baštine i identiteta.

Kulturno-umjetničko društvo „Tanac” (KUD „Tanac”) već više od četiri desetljeća predano njeguje i promiče bogatu folklornu tradiciju hrvatske zajednice u Baranji i cijeloj Mađarskoj. Svojim glazbenim i plesnim nastupima KUD „Tanac” uspješno prenosi hrvatske običaje na nove generacije čuvajući tako živu vezu između prošlosti i sadašnjosti našeg naroda.

Nazočnima se potom obratio predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan. Čestitao je nagrađenima i govorio o programima i tehničkim pitanjima koji se provode kako bi se uspješno ostvario državni Dan Hrvata. Dan je zaključen bogatim domjenkom i druženjem sudionika. *Branka Pavić Blažetin*

PEČUH – U Pečuhu je 4. studenoga u organizaciji Centra za istraživanje manjina Fakulteta za kulturu, obrazovanje i vanjske odnose Sveučilišta u Pečuhu (PTE KPVK) održana jednodnevna međunarodna znanstvena konferencija „Narodnosti i manjine u 21. stoljeću – Identitet, društvo, kultura”. Skup je okupio predavače iz Mađarske, Hrvatske i Srbije.

Tijekom konferencije održana su tri plenarna izlaganja, među kojima i izlaganje generalnog konzula Republike Hrvatske u Pečuhu Drage Horvata na temu „Nacionalna politika Narodne Republike Kine”.

Sudionike su pozdravili dekan Fakulteta za kulturu, obrazovanje i vanjske odnose Gábor Szécsi te voditelj Centra za istraživanje manjina i koordinator konferencije János Gyurok.

Među izlagačima bili su i Mato Arlović i Branka Arlović („Ljudska i manjinska prava u Hrvatskoj”), Mirko Čurić („Nacionalni i etnički identiteti u hrvatskoj, srpskoj i bošnjačkoj književnosti”), Goran Latković i Marko Đukić („Hrvatski Crveni križ u Osijeku i nacionalne manjine”), Dinko Šokčević („Nacionalne manjine u doba Monarhije”) te Zoltán Gáti („Obilježja identiteta u književnostima domaćih narodnosti”).

U radu konferencije sudjelovali su i političari Laura Gyeney („Prava narodnosti u Mađarskoj, izvan granica i u međunarodnom prostoru”, mrežno), Ferenc Kalmár („Manjinska prava u susjedstvu”) i Katalin Szili („Manjinska prava u Europskoj uniji”).

Branka Pavić Blažetin

Predstavljanje zbirke pjesama „Za vratima“

U organizaciji Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ 16. listopada 2025. u Croatičinoj medijskoj dvorani predstavljena je nova zbirka pjesama autorice Katarine Gubinski Takač, „Za vratima“. Zbirku namijenjenu djeci predstavljale su sama autorica i ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrin. Pjesme su čitale sestre Bengyeshkov, Luna i Lilla.

Događanje je okupilo brojnu publiku, a nazočili su i opunomoćena ministrica u Veleposlanstvu RH u Mađarskoj Silvija Malnar te glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Zbirka pjesama „Za vratima“ sadržava pjesme nastale u rasponu od čak 70 godina. Autorica Katarina Gubinski Takač prisjetila se kako je 1954., s 13 godina, napisala prvu pjesmu. „Bila je večer i gledala sam bakreno sunce kroz staklena vrata prema zapadu. Stihovi pjesme kao da su mi sami došli sami. Kao da su pali s neba. Bila sam član književnog kružoka i tamo sam pročitala tu pjesmu, 'Večer', a nastavnici su me nagovarali da nastavim s pisanjem. Nisam imala spisateljske ambicije, a to što sam nastavila pisati imalo je veze s tim što sam postala odgovajateljica.“

Autorica Gubinski Takač u razgovoru je otkrila mnogo pojedinosti o svojem životnom putu. „Kad sam došla u Mađarsku, nisam znala ni riječ mađarskog jezika. Naučila sam jezik za manje od godinu dana pa se upisala u srpskohrvatsku gimnaziju u Budimpešti.“ U proljeće 1957., kad je bila prvi razred gimnazije, prijavila se na javni poziv da se školuje kao narodnosna odgojiteljica. Bila je prva odgojiteljica u budimpeštanskom hrvatskom vrtiću. Kad je počela raditi, postojala je samo prazna zgrada s nešto namještaja koju je trebalo pretvoriti u vrtić. Iako

su je djeca inspirirala da piše, nikad im nije čitala svoje pjesme.

Zbirka pjesama „Za vratima“ ima pet poglavlja: „Životinjska brojalica“, „Kestenova godina“, „Dječje tajne“, „Na dlanu doma“ i „Dočarani maskenbal“. U uvodu stoji predgovor „Za vratima trista čuda ima“, koji objašnjava naslov knjige: „Tko bi mi znao reći kako se treba dosađivati? U svom životu se još nikad nisam dosađivala, zato ne znam kako se to radi. Kažu da je dosada nelagodna, čak može biti i užasna! Neki se znaju žaliti: 'Umirem od dosade!' Ponekad čujem da se neke djevojčice, neki dječaci, čak i neki odrasli dosađuju! Imaju punu kuću svakojakih stvari, pribora i igračaka: benzinsku pumpu s bezbroj automobila, kućicu s namještajem, štednjak s posuđem, svakakve igrice, figurice od miša do slona, od kunića do konja, karte, knjige, društvene igre... Pa im je ipak dosadno!“

Dosađivati se ne znam, ali znam čime se liječi dosada. To su: VRATA! Da, da. Vrata! Ako se netko dosađuje, nek otvori vrata i recimo zaviri u kuhinju, na hodnik ili na dvorište i već ima bezbroj ideja...“

Poseban dio zbirke „Za vratima“ čine dvojezični stihovi, prijevodi mađarskih pjesnika (poput Sándora Weöresa) na hrvatski te pjesama hrvatskih pjesnika (među njima i Grigora Viteza) na mađarski. Katarina Gubinski Takač kaže kako je njezinu zbirku haku-pjesama, „Dragoljubi i krizanteme“, koju je Croatica dvaput izdala (2000. i 2005), preveo Stjepan Lukač, a poslije je i sama shvatila da može prevoditi. Sad uživa u tome.

Nakladnik je knjige Croatica Nonprofit Kft., urednica Timea Šakan-Škrin, grafičko oblikovanje potpisuje Gyöngyi Benkovits, a ilustracije DreamLab. Izdanje je financirao Središnji državni ured za Hrvate izvan RH.

Katarina Gubinski Takač (rođ. 1941. u Bođanima) je odgojiteljica, književnica i bivša ravnateljica budimpeštanskog Hrvatskog vrtića. Nakon djetinjstva u Baču od 1955. živi u Mađarskoj, gdje je završila školovanje i radila u vrtićima u Pomazu i Budimpešti. Aktivna je u hrvatskoj zajednici te je vodila Udrugu hrvatskih umirovljenika i sudjelovala u radu Hrvatske katoličke zajednice. Za doprinos odgoju i zajednici primila je više priznanja, uključujući odlikovanje Ivana An-

Katarina Gubinski Takač

tunovića (2013.). Dobila je nagradu Saveza Hrvata u Mađarskoj (2006.) i HDS-a (2017.). Književno djeluje od 1988. te je objavila niz djela za djecu, uključujući „Vrteći vrtić“ (1994.), „Potražimo Sunce“ (2006.) i haku-zbirku „Dragoljubi i krizanteme“ (2000. i 2005.). Od početka objavljuje djela u Hrvatskom glasniku, Narodnim novinama i u Zornici novoj.

Kršul

TRENUTAK ZA PJESMU

Ljetna večer

*Ležim na dlanu doma
iznad lastina stana,
samoćom obavijena,
zvijezdama prikovana.*

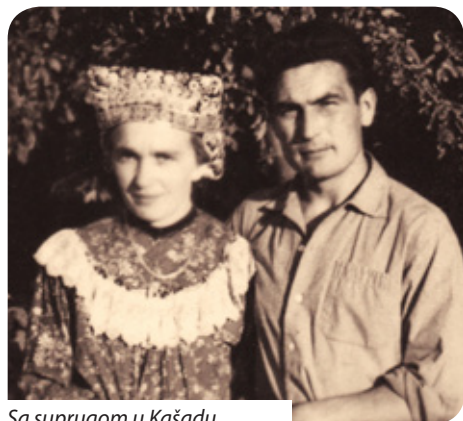
*Ipak tek sad poleti
slobodna mašta moja.
U plavoj travi cvrčci
ne štede glazbala svoja.*

Katarina Gubinski Takač

ŽIVJETI SA ŠOKAČKIM SRCEM

U povodu 90. rođendana s ljubavlju čestitamo našoj najstarijoj pretplatnici, gospođi Józsefné Sallai ili, kako bi rekli stanovnici Kašada, teta Janji.

Teta Ági, rođena Ágota Szlipcsevic, ugledala je svjetlo dana 21. siječnja 1936. u malom baranjskom selu Kašad kao srednje dijete Vítályosa Szlipcsevicsa i Ágnes Bosnyák. Unatoč teškim povijesnim vremenima s ljubavlju čuva uspomene na svoje djetinjstvo koje je provela s bratom Márkom i sestrom Annus odrastajući u uzornoj obitelji te bratskoj i sestrinskoj slozi.

Sa suprugom u Kašadu

Sklad Kašada čuva u srcu i danas jer, kako sama kaže, u tom malom selu svatko je znao svoje mjesto, a ljudi su živjeli u miru i slozi pomažući jedni drugima. Vrijedni dani svakodnevice danas su joj drage uspomene, a svečanost i toplina blagdana trajno su se utkale u njezino srce.

Pripreme za višednevna vjenčanja, uspjesi njihova folklornog ansambla, zajed-

ničko pjevanje i vedro raspoloženje seoskih proštenja – sve su to vječne uspomene i životne vrijednosti koje su se usadile duboko u biće tete Ági, i danas prave Šokice, kako kaže, do posljednjeg atoma njezine duše.

Kad se sa 17 godina zaljubila u svojeg životnog izabranika, graničara Józsiya iz Cegléd koji je služio pokraj njihova sela, svi su im se divili. Taj dobrodušni, iskreni mladić, „premda čovjek s Alföldi”, vrlo brzo stekao je povjerenje cijelog sela. Primili su ga među sebe jer se sa svima lijepo slagao, bio je vrijedan radnik i s velikim poštovanjem prihvatio je mjesne običaje, pa čak i brzo naučio kašadski šokački govor. Rado bi obukao i narodno ruho kad je to zahtijevala svečanost.

U njihov brak uskoro su stigle dvije kćeri, Ági i Julika, a dvije godine poslije, krajem 50-ih godina, obitelj se preselila u Cegléd. Ondje se desetljeće poslije rodio i njihov sin Joci.

Preseljenjem u Cegléd počelo je potpuno novo poglavlje njihova života. U rodni Kašad mogli su odlaziti samo jednom ili dvaput godišnje, a u to vrijeme telefon je još bio rijetkost. Tako Ági više nije imala s kim razgovarati na hrvatskom. Ostali su joj samo ukrasni jastučići s kašadskim vezom, sašiveni od starih pregača i kapica, te tiho šuštanje rijetkih radijskih postaja koje su se mogle uhvatiti.

Nakon što je ostala udovica, proživjela je 22 godine sama, ali joj je utjeha bila što

Teta Ági

je mogla sve češće razgovarati telefonom s rodbinom i prijateljima koji još govore hrvatski. Rado je čitala knjige na hrvatskom jeziku koje bi dobivala na dar, kao i Hrvatski kalendar, a poslije joj je srijeda postala osobito važan dan – tad je ujutro gledala emisiju na hrvatskom jeziku na Mađarskoj televiziji, a u podne je stizao dugo očekivani tjednik Hrvatski glasnik.

Kako joj je s godinama postajalo sve teže samostalno živjeti, krajem rujna 2024. godine obitelj ju je preselila u Budimpeštu, u stan pokraj kćerina doma. Sa sobom je ponijela svoj namještaj, krevet, tepihe, zavjese i, naravno, mnoštvo bajkovito lijepih šokačkih tkanina.

Kažu da staro stablo ne valja presađivati. No, ako se to mora učiniti, neka to bude onako kako je to doživjela teta Ági – s mirom, strpljenjem i dostojanstvom. Još prošlog ljeta u svojem velikom vrtu sama je uzgojila sve što joj je trebalo, s nevjerovatnom odlučnošću i snagom. A sada, u malom stanu u Ulici Váci, ponovno je pronašla smisao svakodnevice u pletenju i kukičanju. U proteklih godinu i pol isplela je brojne kapice, šalove, prsluke i pulovere za široku rodbinu, a prije pola godine iz knjiga (!) je naučila izrađivati male životinje kukičanjem na radost i djece i odraslih.

Danas u glavnom gradu živi 90-godišnja baka – među svojim cvijećem i voljenim platnima, u skladu koji je stvorila iz ljubavi prema jeziku i tradiciji predaka. U životu punom promjena teta Janja uvijek iznova pronalazila je sebe oslanjajući se na toplinu, snagu i vedrinu, osobine toliko svojstvene Šokicama.

Živjela nam još dugo u miru i dobrom zdravlju!

Branka Pavić Blažetin

Bogatstvo...

Kašad 1953. godine

RIJEKA – GRAD ZAJEDNIČKE PROŠLOSTI

U Mađarskom muzeju za trgovinu i ugostiteljstvo 17. studenoga 2025. održano je predstavljanje knjiga umirovljenog ravnatelja Gradskog muzeja Rijeka i predanog promicatelja riječko-mađarskih kulturnih veza Ervina Dubrovića. Prisutni su imali priliku upoznati mađarske aspekte Dubrovićeva dosadašnjeg rada. Zbog jako velikog odaziva zainteresiranih program se mogao pratiti i u kazališnoj dvorani i u sporednoj dvorani preko projekcije na filmskom platnu, ali i uživo na stranicama muzeja domaćina.

U ostvarenju programa osim domaćina surađivali su Lektorat za mađarski jezik Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Hrvatska samouprava Starog Budima – Bekašmeđera te Mađarski nacionalni muzej.

Moderatorica i prevoditeljica programa, tj. ključna osoba u ostvarenju programa, bila je lektorica mađarskog jezika na Sveučilištu u Rijeci Eszter Tamaskó. Ona je u svojem govoru citirala Lajosa Kossutha, koji u pismu supruzi iz 1845. piše: „No, kako je moje slabo pero bilo sredstvo koje je u našem narodu probudilo simpatiju prema važnosti riječkoga gospodarstva, uz Božji ću blagoslov i ja biti sredstvo preko kojeg ćemo naučiti voljeti Rijeku zbog njezinih ljepota kako bi ovamo rado dolazio svaki Mađar!“. Lektorica Tamaskó tim citatom povukla je parabolu svojeg vlastitog poslanja jer su riječi iz citata njezina misao vodila tijekom rada u Rijeci.

O djelima i važnosti Ervina Dubrovića kao kulturnog mosta riječko-mađarske suradnje govorili su glavni ravnatelj Mađarskog muzeja za trgovinu i ugostiteljstvo dr. Róbert Török, glavni ravnatelj Mađarskog nacionalnog muzeja dr. Gábor Zsigmond i predsjednik Udruge povjesničara umjetnosti Rijeke dr. Berislav Valušek.

„Istaknuo bih uspješnu zajedničku izložbu *Rađanje moderne Rijeke 1868. – 1918.* iz 2022., koja je nastala suradnjom našeg Muzeja i Muzeja grada Rijeke te Mađarskog muzeja za tehnologiju i promet“, istaknuo je ravnatelj Török.

„Proslavljamo novo izdanje našeg prijatelja Ervina Dubrovića, bivšeg ravnatelja Gradskog muzeja u Rijeci. Ervin Dubrović pravi je srednjoeuropski čovjek, istinski riječki građanin i jedan od ključnih aktera hrvatsko-mađarskih odnosa. Kad sam prije 22 godine prvi put istraživao u riječkom arhivu, nekako smo se upoznali i od tada smo surađivali na brojnim knjigama i izložbama“, izjavio je ravnatelj Zsigmond.

Uslijedilo je predstavljanje novog izdanja Ervina Dubrovića, *„Slikarstvo u Rijeci 1891. – 1941.“*, što je učinio recenzent dr. Berislav Valušek. U knjizi se nalaze i tri poglavlja posvećena mađarskim temama, prvim riječkim izložbama u 19. stoljeću, mađarskoj društvenoj i kulturnoj prisutnosti u Rijeci te radovima mađarskih

slikara inspiriranih Jadranom i Rijekom. Među njima su radovi Lea Györöka, industrijski i lučki prizori Gyule Hártya te jadranske kompozicije čuvenog Józsefa Rippl-Rónaija.

U programu su sudjelovali i predsjednica Hrvatske samouprave Starog Budima – Bekašmeđera Črna Kršul i mađarski glumac Balázs Csémy, koji su interpretirali pisma Lajosa Kossutha supruzi i poeziju Lőrincza Szabóa, koji govori o Rijeci.

Lektorica Eszter Tamaskó za kraj programa priredila je iznenađenje za Ervina Dubrovića. Budući da je znala da je Dubrović prvi put gledao operetu *„Grofica Marica“* sa suprugom u Miskolcu 1993., za vrijeme njihova bračnog putovanja, program je zaokružen izvedbom pjesme iz te operete.

Uslijedio je prijam u dvorani Gerbeaud koji su zajednički organizirale Hrvatska samouprava Starog Budima – Bekašmeđera i Hrvatska samouprava Dušnoka.

Događanju je nazočio i veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić sa suradnicima, ravnateljica Instituta Liszt – Mađarskog kulturnog centra Anna Mladenovics, povjesničar Dinko Šokčević, nekadašnji predsjednik Ustavnog suda Mađarske i strastveni istraživač riječke povijesti Imre Juhász, zastupnica Hrvatske samouprave Dušnoka Éva Tamaskó.

Kršul

Skakvim je oduševljenjem Lajos Kossuth pisao o Rijeci još 1845. u svojem pismu supruzi vidi se i u ulomku:

Smještaj mi je uistinu veoma dobar. Kad mislim na Tinnye, gotovo se mogu nasmiati nad kontrastom. Moji se prozori otvaraju prema moru, čija je igra boja koja se vječito mijenja, neiscrpan užitak. Ispod mojeg su prozora poredana sidra, tu je otprilike deset trgovačkih jedrenjaka s tri jarbola koji višak prirodnih blaga Ugarske odvoze u daleke krajeve svijeta; lijevo, pak, iz lijepog zaljeva Rječine poput šume se izdižu jarboli s užadi manjih jedrenjaka čija zapetljanost u sumrak izgleda poput zastrašujuće paukove mreže u ogledalu neba. Malo dalje pak stotine ribarskih brodića ljuljuškaju se na lijepoj površini morskog zaljeva i ribari love čudovišta koja je stvorila hirovitost morske vode i koja imaju tisuću oblika te ih jedu s tekom, dok bi se drznik iz Tinnyea gnušao od samog pogleda na njih.

Inače, Rijeka još nije Italija, a od južne se vegetacije ovdje mogu vidjeti jedino stabla maslina i smokve, no ona je beskonačno zanimljiv prizor. Leži na terasi nevjerovatno veličanstvenih stjenovitih planina; čitav je planinski lanac gola stijena, ljudi onamo u košarama nose malo zemlje te tako uzgajaju vinograde (ne grmove, nego stabla). Ipak, ta je planina prepuna divnih vila jer lokalni mornari sve ono što zarade daleko na moru potroše na lijepe kućice koje su sve krasne vile, a među kamenje sade vinovu lozu koju njihovoj odsutnosti obrađuju supruge. Međutim stjenovitim planinama, na cesti Lujzijani, silazak prema Rijeci je naprosto veličanstven. Romantična divlja ljepota te ceste ne može se ni opisati, mora ju se vidjeti. Na najstrmijem obronku planine juri kočija na predivnoj cesti sa smionim potpornim zidovima pružajući veliki užitak, s lijeve se strane iznad ljudske glave jezivo naginju divovske stijene poput željeznih šaka prijeteće sudbine, a na vrhu tih najviših stijena stoji predivna trsatska utvrda poput orlova gnijezda. S desne se strane nalazi zastrašujući kanjon kroz čije su stijene koje prkose vječnosti sebi utrljali put brzi valovi Rječine ili Fiumare, koje je moćni ljudski um pretvorio u sredstvo industrije te je kraj njih uz pomoć eksploziva smrvio stijene i na tom mjestu podigao veličanstvene tvornice čija se vječno budna živost ruga strahotama prirode; i među tim su stijenama, gdje god se nalazi mala dolina, krasni nasadi; i kad čovjek juri kroz ogromnom tjesnac nazvan Ugarskim vratima, s desne strane ugleda nevjerovatno lijepu dolinu Rječine, a s lijeve stijenu s ruševnom trsatskom utvrdom, pred sobom dragu Rijeku, a ispred nje lijepe morske uvale s otocima i obalama Istre, jarbolima te jedrenjacima, ljudsko oko i ne može uhvatiti taj veličanstveni prizor. Grudi su pune, dah zastaje, a svaki otkucaj srca je zahvala!

Međunarodni književni susreti u Koljnofu

7. novembra 2025. su držali Međunarodne književne susrete u Koljnofu. Bil je jako lip i emotivan program, ki je opet potribil, zač su ovi susreti tako važni za povezivanje hrvatskih književnikov iz domovine s nami gradišćanskimi Hrvati. Pod vodstvom dr. Franje Pajrića, domaćina i izvršnoga urednika Susretov, petkov program se je odjavil u znaku spominjanja, naše baštine i svečanoga obilježavanja 1100. obljetnice Hrvatskoga Kraljevstva, napose kralja Tomislava.

Sudionici iz Hrvatske – Tomislav Marijan Bilosnić, prof. dr. Robert Bacalja, prof. dr. sc. Rafaela Božić, Davor Grgurić, Biserka Goleš Glasnović, Tomislav Milohanić i Ante Mihić – su se pridružili našim gradišćansko-hrvatskim književnikom i kulturnim djelatnikom: Jurici Čenaru, dr. Herbertu Gassneru, dr. Robertu Hajszanu Panonskom, Ani Šoretić, Ingrid Klemenčić i dr. Franji Pajriću. Svi skupa su začeli dan u Petrovom Selu, mjestu s velikim značenjem za našu kulturnu povijest.

Polaganjem cvitja i tihom molitvom na grobih pjesnikov Timee Horvat i Lajoša Škrapića, delegacija je dala veliku počast dvim velikim osobam, ke su oblikovale književni identitet ovoga kraja. U tom trenutku je Tomislav Marijan Bilosnić pročitao svoju potresnu pjesmu „Na vijest o smrti Timee Horvat“, ča je dalo još jaču emotivnu notu početku Susretov. Potom su pohodili Spomen-sobu petrovski velikani – Timee Horvat, Lajoša Škrapića, Ivana Nemetha i Jolán Kocsis – ka se nahadja u Kulturnom domu Petrovog Sela. Ova soba, puna uspominov i vridnih dokumentov, je gostom pokazala, zač je hrvatska rič u Ugarskoj tako živa još dandanas. Onde su ih primili Andrija Handler i Rajmund Filipović, domaćini i čuvari naše lokalne baštine.

Po Petrovom Selu put ih je peljal u Prisku, kade su pohodili Muzej sakralne umjetnosti Hrvatov u Ugarskoj. Dr. Šandor Horvath, muzealac, je goste peljal kroz zbirku,

Sudionici Međunarodnih književnih susreta u Koljnofu

ka pokazuje višestoljetni duhovni i umjetnički život naše zajednice. Ov posjet je opet dal do znanja, kolika vridnost leži u našem kulturnom nasljedstvu, ča gradišćanski Hrvati brižno čuvaju.

Najlipši dil dana je bila svečana večernja priredba u restoranu Levanda u Koljnofu. U prijateljskom i svečanom duhu su se skupa sastali pjesnici, da obilježu 1100. obljetnicu Hrvatskoga Kraljevstva i uspomenu na kralja Tomislava. Program je otvoril Tomislav Marijan Bilosnić, ki je pročitao svoju pjesmu „Kralj Tomislav“, i s tim postavil ton večeri posvećenoj zajedništvu, identitetu i hrvatskom nasljedstvu.

Za vrime večera su nastupili pjesnici iz Hrvatske, Austrije i Ugarske, ki su predsta-

vili raznolike pjesme – od humornoga do duboko misaonoga. Publika je uživala i u šalećih stihih i u pjesmih, ke su govorile o današnjem svitu. Posebnost večera je bila raznolikost glasov – od veselih notov do dubokimi ispovidi – ča je stvorilo bogat i nezabljiv doživljaj.

Večer je završila u ugodnom druženju autorov s publikom, u razgovori, ki su opet pokazali, kako literatura i zajednički korijeni moru ljude povezati, ma ča i preko državnih granic. Tako je petak zaključil prvo poglavlje ovogodišnjih Susretov, ostavljajući dojme topline, zajedništva i velikoga poštovanja prema hrvatskoj umjetničkoj tradiciji.

Andraš Kovač

NARDA – Hrvatska samouprava Narde uz blagdan sv. Martina 10. studenoga organizirala je „paradu s lampionima“ u središtu mjesta. Djeca i odrasli okupili su se pred mjesnom crkvom u predvečernjim satima te ih je uvodnim riječima pozdravio pater Balaž. Nakon toga uslijedila je „lampion parada“, a potom i agape u mjesnom Domu kulture.

KOLJNOF – U organizaciji Hrvatske samouprave Koljnofa 9. studenog u mjesnom Domu kulture održano je Folklorno popodne. Nastupili su skupina „Pelikani“, mini, mali i veliki tančoši Folklorne grupe Koljnof, mini, mali i veliki tamburaši Folklorne grupe Koljnof te učenici Osnovne škole Mihovila Nakovića.

KOLJNOF – U sklopu XVII. Međunarodnih književnih susreta u Koljnofu održani su II. Dani masline. U dvorištu kompleksa ETNO brale su se masline, a potom je u restoranu Levanda održana književna, kulinarska i glazbena večer na temu masline. Za glazbeni ugođaj pobrinula se vokalna skupina „Nijanse“.

ČETAR – U organizaciji četarskog zbora „Rozmarin“ i Hrvatske samouprave Gornjeg Četara 30. studenoga u četarskoj crkvi priređen je Adventski koncert. U programu koncerta sudjelovali su Zbor „Rozmarin“, djeca iz mjesne čuvarnice (vrtića) te zbor i svirači frulica iz Osnovne škole Gornjeg Četara. U vrtiću i školi u Gornjem Četaru provodi se odgoj na hrvatskom jeziku te se predaje hrvatski jezik i književnost u predmetnoj nastavi.

Natjecanje u kazivanju stihova „Josip Gujaš Džuretin“

Županijsko natjecanje u kazivanju stihova „Josip Gujaš Džuretin“ već se desetak i više godina održava u organizaciji Osnovne i umjetničke škole „Géza Kiss“ iz Šeljina. To je škola u kojoj se hrvatski jezik predaje u satnici narodnosnog jezika. Škola djeluje u Šeljinu te u područnoj školi u Martincima (1. – 4. raz., spojeni), a od ove školske godine i u Starinu (od 1. do 8. razreda).

Ovogodišnje natjecanje škola je ostvarila uz potporu Hrvatske samouprave Martinaca i Hrvatske samouprave Baranjske županije, Hrvatske samouprave Šeljina te uz pomoć kolega iz prijateljske Osnovne škole Ivana Nepomuka Jemeršića u Grubišnom Polju, s kojom je potpisan sporazum o suradnji 28. travnja 2017. godine. Ravnatelj škole u Šeljinu od 2016. je godine Robert Ronta, ujedno i predsjednik Hrvatske samouprave Šeljina, koja podupire sve hrvatske sadržaje u školi.

Učenici iz Mohača

U šeljinskoj školi, jedinoj takvoj ustanovi u gradu – kojoj gravitiraju učenici iz desetak obližnjih naselja, već se gotovo tri desetljeća odvija nastava hrvatskoga jezika i književnosti u satnici predmetne narodnosne nastave. Na ovogodišnjem natjecanju sudjelovali su učenici škola iz Šeljina, područnih škola Martinaca i Starina te iz Mohača, Salante, Šikloša, Lukovišća i Harkanja.

Najbolji kazivači

Učenici iz Šikloša

REZULTATI:

1. i 2. razred

- Elina Papp** (Lukovišće) – Jadranka Čunčić Bandov: „Morska svadba“
- Donat Nemes** (Šikloš) – Grigor Vitez: „Kako živi Antuntun“
- Nikolette Fodor** (Lukovišće) – Jasminka Mesarić: „Anina želja“

3. i 4. razred

- Lara Szellar** (Mohač) – Marko Dekić: „Pjesma“
- Zsófia Csillag** (Šeljin) – Draženka Šarić: „Lako je učiteljici“
- Blanka Petrinovics** (Šeljin) – Grigor Vitez: „Jednog jutra u gaju“

5. i 6. razred

- Dianna Németh** (Lukovišće) – Josip Fučkar: „Pozivnica“
- Kristóf Bodonyi** (Šeljin) – Ratko Zvrko: „Crna knjiga Djeda Mraza“
- Zsófia Márton** (Mohač) – Luko Paljetak: „Prvo ljubavno pismo“

7. i 8. razred

- Leilla Kalányos** (Lukovišće) – Slavko Mihalić: „Ne osvrći se nikada“
- Ferenc Bodonyi** (Šeljin) – Ratko Zvrko: „Tvoja staza“
- Radmilla Radosnai** (Harkanj) – Josip Gujaš Džuretin: „Na plamtećoj cesti“

Učenici iz Lukovišća

Ocjenjivački sud činili su kolege iz Osnovne škole Ivana Nepomuka Jemeršića u Grubišnom Polju: učiteljica Snježana Šeliš, pedagoginja Rajka Dražić-Lužanić, logopetkinja Martina Cenger i ravnatelj škole Vjekoslav Par. Vjekoslav Par pri dodjeli nagrada istaknuo je radost zbog sudjelovanja te pohvalio djecu i nastavnike na dobroj pripremljenosti. Svi su natjecatelji bili izvrsni i nije bilo lako izabrati najbolje, no nakon rasprave doneseni su zaključci o rezultatima.

Svi su sudionici dobili poklon za uspomenu, a učenici i spomenice te prigodne nagrade.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

NEKA NAM JE SRETNNA NOVA, 2026. GODINA!

Jedan je od najluđih i najveselijih dana u godini Stara godina, tj. doček prvog dana u godini – Nove godine. Tad ljudi po cijelom svijetu s veseljem, društvom, dobrom glazbom i drugim užicima čekaju početak nove godine. Slavljenje Nove godine jedan je od najstarijih običaja. Slavili su ga i stari Kinezi, Germani, Rimljani kao simbol početka novog života i novih nada u budućnost, a tako je to i danas. Astronomska godina razdoblje je u kojem Zemlja obiđe putanju oko Sunca, što traje približno 365 dana. Na temelju toga napravljeni su godišnji kalendari.

S novom godinom povezuju se i neka vjerovanja. Vjerovalo se da će događaji koji se dogode prvog dana godine imati utjecaj na događaje tijekom cijele godine i da ćemo ono što činimo na Novu godinu činiti tijekom cijele godine. Po nekim vjerovanjima treba skočiti sa stolice kad u ponoć zvono otkuca 12. put jer to donosi sreću. S velikom bukom pak tjeraju se zli duhovi.

Novogodišnja odluka

Stupili smo u novu godinu, a svaki početak nosi u sebi nadu u bolje sutra. Mnogi od nas novu godinu počinju s novim odlukama. Njih nekad uspijemo ostvariti, nekad samo polovično, a nekad nikako. Donošenje novogodišnjih odluka uopće nije nešto novo, što je osmislio suvremeni čovjek. Tradicija je stara više od četiri tisuće godina. Prema povijesnim istraživanjima novogodišnje odluke donosile su se i u Babiloniji, ali to su bila obećanja bogovima. Obećanja su se najviše odnosila na otplaćivanje dugova ili na vraćanje posuđenih predmeta, a vjerovalo se da će ljude bogovi nagraditi ako ispune obećanja. I u starom Rimu donosile su se novogodišnje odluke. Za vrijeme vladavine Julije Cezara, dok su Rimljani vjerovali u boga s dva lica – koji je gledao i u prošlost i u budućnost, ljudi bi prinosili žrtvu i obećavali dobro ponašanje u narednoj godini. Poslije se to pojavilo i među kršćanima. Danas ljudi širom svijeta donose novogodišnje odluke, ali one su obećanja sebi, novom i boljem „ja“. Često ta obećanja motiviraju ljude da postanu bolji, da učine za sebe i druge neke dobre stvari, dobre promjene. Jeste li vi donijeli neku novogodišnju odluku?

Nasmiješi se i u novoj godini!

PUSTI OTOK

Putnički brod prolazi kraj pustog otočića usred Tihog oceana. Svi putnici s broda vide na otoku čovjeka duge brade kako skače, urla i maše iz sve snage. Jedan od putnika pita kapetana:

- Tko je ono na otoku?
- Ne znam, ali svake godine kad tu prolazimo on podivlja.

KOD LIJEČNIKA

– Recite mi, doktore, što mi je. Ali ne na latinskom jeziku, nego na hrvatskome, da mogu razumjeti.

- Nije Vam ništa. Vi previše jedete, pijete i ljenčarite.
- A sada mi to, molim Vas, recite na latinskome da mogu reći svojoj ženi.

MATEMATIKA

Učiteljica pita Ivana:

- Ako imaš deset jabuka i pet uzmeš od brata, što ćeš dobiti?
- Batine!

Lepi glas se čuje u pomurskim školama

U organizaciji Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski” 19. studenoga 2025. u sklopu programa obilježavanja pedesete obljetnice ustanove priređena je Dječja smotra pomurske popevke „Lepi glas se čuje”. Na natjecanje se prijavilo više od četrdesetero djece iz hrvatskih pomurskih dječjih vrtića i osnovnih škola. Svi su se pripremili s popevkama koje su zapisane u hrvatskim pomurskim naseljima. Ravnatelj serdahelske ustanove Žolt Trojko posebno je zahvalio djeci, njihovim učiteljicama i učiteljima na trudu što su doprinijeli očuvanju pomurske popevke. Bila je to prekrasna priredba s mnoštvom izvrsnih malih pjevačica i pjevača koji su doprinijeli njegovanju stoljećima očuvana blaga pomurske hrvatske zajednice.

Hrvatska pomurska zajednica veže se s bezbroj niti uz međimursku kulturu iz Hrvatske. Ljudi s jedne i druge strane rijeke Mure govorili su isti dijalekt, nosili gotovo istu svečanu odjeću, plesali slične korake i pjevali gotovo iste popevke. Nije to slučajno – istraživači pretpostavljaju da su Hrvati s jedne i druge strane rijeke Mure istih korijena. Jedan su od dokaza i popevke koje se pjevaju i na jednoj i na drugoj strani rijeke već stoljećima. Možda se u nekima ne podudaraju potpuno ni melodije ni tekstovi, ali su vrlo slične. Upravo je zbog toga Organizacijski odbor Smotre međimurske popevke, koja se održava još od sedamdesetih godina prošlog stoljeća, na događanje pozivao izvođače i iz pomurskih naselja. Nakon usuglašavanja s pomurskim KUD-ovima i u Pomurju je počelo organiziranje predsmotra Međimurske popevke od 2011. godine. Tako su i na središnjoj smotri sudjelovale pomurske kulturne udruge, a i djeca iz hr-

Svi sudionici

„U posljednje vrijeme nekako smo zanemarili ovu vrstu natjecanja, a mislim da ima darovite djece u pjevanju. Djeca rado pjevaju, a ne smijemo zaboraviti lijepe popevke koje smo naslijedili od svojih predaka. Veselilo nas je da se na natjecanje toliko mnogo djece prijavilo. Naravno, iza toga su i njihove učiteljice, učitelji i odgajateljice jer su oni pomogli u pripremanju. Voljeli bismo smotru organizirati svake godine jer tako možemo njegovati pomorsku popevku i među mladim naraštajima”, rekao je ravnatelj.

Bilo je doista divno slušati, a i gledati mlade pjevači-

ce i pjevače kako su s užitkom pjevali lijepe pomurske popevke koje nisu baš ni lake za pjevanje, mnoge imaju i puno kitica. Bile su to poznate i manje poznate popevke, primjerice „Kiša pada”, „Dobar večer, mamica”, „Cura je išla po vodu”, „Vu vrčaku tulipani”, „Jutro rano”, „Beli robec”, „Šetal sam se šetal”, „Žišel se jen”, „Marica je” i druge koje su otpjevala djeca dječjih vrtića iz Mlinaraca, Serdahela i Sumartona te učenici osnovnih škola iz Boršfe i Serdahela. U žiriju su bili profesorica sa zadarskog sveučilišta dr. Smiljana Zrilić, student Dino Kajić i pred-

sjednica Hrvatske samouprave Serdahela Timea Reicher Szekely. Odabrali su pjevače koji su se po njihovu sudu posebno istaknuli, no svi sudionici podjednako su se dobro pripremili i njihova imena podjednako su vrijedna spomenuti. To su Szofi Mihalics, Mira Lakos, Bori Kuzma, Aisa Laura Kukurta, Tihan Gulyás, Zsombor Radi, Zoe Baranyai, Anna Botka, Júlia Földi-Mikes, Panna Lara Gyúrkó, Villő Kovács, Mátyás Kovács, Janka Bajsz, Kira Bedő, Nóra Molnár, Judith Tóth, Regina Bajsz, Zoé Sánta, Luca Kaczeus, Zoé Proszenyák, Zora Proszenyák, Anna Dobos, Kira Larissza Orsos, Veronika Pálfi, Noémi Svélécz, Veronika Gecsei-Csáki, Larina Péntek, Dóra Panker, Luca Papp, Evelin Harcz, Jázmin Rácz, Anna Süveges, Norina Kuzma, Fanni Petra Fülöp, Vivien Hederics, Dávid Baranyai, Roland János Takács, Marcell Novák, Dusan Zadravec, Boglárka Balazsin, Florentina Andróczi, Lilla Süveges, Narina Fehér. Svi sudionici dobili su nagradu, a oni koji su svojim glasom očarali žiri dobili su i posebnu nagradu.

Da se pomurske popevke i danas pjevaju, možemo zahvaliti pjevačima koji su ih pjevali u obitelji i tako predali mlađim i mlađim naraštajima, npr. etnomuzikologu dr. Vinku Žgancu, koji je dio te građe skupio i objavio u knjizi, a ovaj put dječici koja je pjevala na smotri „Lepi glas se čuje”. Doista se čuo „lepi glas” na zadovoljstvo sudionika i publike.

Beta

Učitelji koji su pripremili djecu

vatskih pomurskih škola na dječjoj smotri. Suradnju je nažalost prekinula pandemija, a u međuvremenu međimurska popevka uvrštena je na UNESCO-ovu Reprezentativnu listu zaštićene nematerijalne baštine. Tomu su doprinijele i pomurske udruge, međutim od pandemije više se nisu održavale predsmotre u Pomurju. Tako se ravnatelj Žolt Trojko, koji je ujedno i učitelj glazbene umjetnosti i ljubitelj hrvatske narodne glazbe, smatrao je važnim da se organizira smotra pomurske popevke za djecu pomurskih odgojno-obrazovnih ustanova.

Sjednica i javna tribina Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije

Odluke o potporama priredbama za sljedeće razdoblje

U Kulturnom centru bačkih Hrvata u Baji 10. studenoga 2025. održana je redovita sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije kojoj je nazočilo šest od ukupno sedam županijskih vijećnika. Uz povjerenicu županijskog bilježnika i narodnosnu referenticu sjednici su nazočili i stalno pozvani gosti: predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac, zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac-Marković i skupština Veronika Dervar Blažev.

Predsjednik Joso Šibalin u okviru prve točke dnevnoga reda izvijestio je članove Vijeća o događanjima između dviju sjednica. Posebno je istaknuo velike priredbe koje su ostvarene u suorganizaciji i uz potporu županijske hrvatske samouprave kao što su Županijska berbena svečanost u Dušniku, Hrvatska glazbena večer – večer sevdaha u Kulturnom centru bačkih Hrvata, Hrvatska kulturna večer „Šokački divani“ u organizaciji Državne udruge šokačkih Hrvata u Santovu i Narodnosni dan u Čavolju, na koji je bila pozvana i županijska samouprava. Osim toga izvijestio je članove županijskog vijeća kako su primili pismenu obavijest o završetku obnove zgrade Narodnosnog doma u Ulici Szabadság, sjedišta Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Kako je uz ostalo dodao predsjednik Šibalin, Narodnosni dom ponovno im stoji na raspolaganju, ali se u Kulturnom centru bačkih Hrvata, s kojim ostvaruju vrlo uspješnu suradnju, i dalje osjećaju kao kod kuće.

Dio zastupnika

Dio nazočnih na javnoj tribini

U nastavku sjednice raspravljalo se o pristiglim molbama te odlučivalo o potporama priredbama mjesnih zajednica odnosno hrvatskih samouprava za naredno razdoblje, do kraja kalendarske godine. Usvojene su odluke o podupiranju županijske javne tribine, Hrvatske večeri u Kečkemetu, Tamburaškog festivala i Susreta crkvenih zborova u Dušniku, Hrvatske glazbene večeri u Bašutu, adventskih Materica i očeva u Čavolju te Županijskog susreta hrvatskih učenika u Baji. Usvojena je i odluka o dodatnoj potpori za Hrvatske glazbenih večeri, koje su još prošloga mjeseca nastavile s drugom glazbenom večeri.

Na kraju sjednice bilo je riječi i o nekim aktualnim pitanjima i događanjima te planovima za sljedeću godinu. Razgovaralo se među ostalim o Županijskom natjecanju u kazivanju hrvatskih stihova u suorganizaciji s Gradskom knjižnicom „Endre Ady“ u

Baji. Predsjednica Hrvatske samouprave grada Kalače Marija Ivo izrazila je namjeru da budu domaćinom Županijskog natjecanja hrvatskih ribiča 2026. godine. Predsjednik županijske hrvatske samouprave Joso Šibalin zamolio je nazočne predstavnike mjesnih hrvatskih samouprava da čim prije dostave Plan rada za 2026. godinu i plan programa koje žele organizirati u okviru Udruženja županijske i mjesnih hrvatskih samouprava, koje djeluje uz potporu Hrvatske državne samouprave. Pritom je naglasio kako su se ove godine Udruženju prvi put priključile sve mjesne hrvatske samouprave.

Nakon sjednice održana je i godišnja javna tribina na kojoj je predsjednik Šibalin izvijestio okupljene predsjednike i zastupnike mjesnih hrvatskih samouprava o radu i ostvarenim priredbama u 2025. godini, a bilo je riječi i o aktualnim pitanjima i događajima. Bilo je riječi i o aktualnim problemima nastave hrvatskoga jezika, ali i o nekim konkretnim priredbama za 2026. godinu.

S. B.

VELIKA KANIŽA – Članovi kaniškog Tamburaškog sastava „Stoboš“ nedavno su uspjeli snimiti singl-ploču hrvatskih pomorskih popijevaka. Ploča je rezultat višegodišnjeg sakupljačkog rada Balinta Horvata i Mate Vargovića u pomurskim naseljima. Pomurske pjesme aranžirane su na tamburašku glazbu, a sviraju članovi sastava Adam Havasi, Akoš Havasi, Erik Hegedüs, Balint Horvat i Mate Vargović odnosno Virag Pirbus (violina) i Goran Hlebec (čelo). Glazbeni je urednik Áron Eredics, a audioinženjer Péter Glaser.

MARTINCI – Međunarodni malonogometni turnir prijateljstva

Sudionici susreta

Za vikend 8. i 9. studenoga 2025. u Martincima je u organizaciji Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ održan međunarodni malonogometni turnir veterana „Martinjski kup“. Događanje je priređeno u povodu blagdana Martinja, a okupilo je ekipe veterana iz Hrvatske, Srbije i Mađarske. Tijekom dva dana odigrane su brojne prijateljske utakmice u sportskom, ali i pravom

natjecateljskom duhu, kako i priličiiskusnim veteranima koji ni nakon brojnih sezona ne gube borbeni žar.

Rezultati turnira: 1. mjesto: FK Dunavac – Grocka (Srbija), 2. mjesto: NK Savudrija, Umag (Hrvatska), 3. mjesto: NK Kožino, Zadar (Hrvatska), 4. mjesto: Veterani – Martinci. FC Dunavac iz Srbije – Grocka u finalu je pobijedio NK Savudriju, a NK Kožino pobije-

dio je domaćine, Veterane – Martinci, s 2 : 0. Najbolji igrač turnira bio je Josip Župarić, a najbolji vratar Boris Klešnik iz NK-a Kožino.

Nakon sportskog dijela uslijedilo je zajedničko druženje uz večeru i tamburaše u ozračju prijateljstva, veselja i martinjske tradicije. Turnir je još jedanput potvrdio da sport, glazba i druženje povezuju ljude preko granica.

Branka Pavić Blažetin

Martinje u Martincima – povorka, sveta misa i blagoslov mladog vina

Zbor svećenika

Učenici mjesne škole

U organizaciji Hrvatske samouprave Martinaca i Hrvatskog narodnosnog vrtića Martinci na dan svetog Martina održana je povorka s lampionima koju su predvodili polaznici vrtića. Povorka je krenula od vrtića prema crkvi, gdje je potom služena svečana sveta misa.

Misu su uljepšali tamburaši, a liturgijsko pjevanje predvodio je Ženski pjevački zbor „Korjeni“. Brojna braća svećenici počastila su martinčkog župnika Iliju Čuzdija, a misno slavlje predvodio je gostujući svećenik László Mágó.

Tijekom mise djeca iz Martinaca, polaznici vjeronauka, recitirala su stihove i kazivala misli o svetom Martinu, a poseban trenutak bio je blagoslov novoga vina.

Nakon svete mise druženje se nastavilo uz domaće martinjske kolače, razne slastice i sendviče te, naravno, kušanje mladog vina.

Branka Pavić Blažetin

KOLJNOF – Zajednička molitva za mir i sjećanje na Domovinski rat

Hrvatska samouprava Koljnofa pozvala je 18. studenog na zajedničku molitvu na Trgu Petőfi ispred crkve sv. Marka. Molilo se za mir u svijetu, u Mađarskoj, u Koljnofu, u obitelji i za mir u duši. Okupljeni su paljenjem svijeća odali počast žrtvama Vukovara 1991. godine, svim žrtvama Domovinskog rata i svih ratova.